

واکنش سریع هنگام وقوع زلزله می‌تواند شما را از جراحات احتمالی محافظت کند. حداقل دوبرار در سال پناهگیری را تمرین کنید.

فرار بزرگ با ثروت افسانه‌ای

چهل سال پس از فرار خاندان پهلوی از ایران هنوز میزان ثروتی که با خود برده‌اند مبهم است و ادعاها در این مورد از چندین میلیون تا صد میلیارد را شامل می‌شود. در این گزارش سفرهای این خانواده پس از انقلاب و دارایی‌های احتمالی آنها را مرور کرده‌ایم

در تاریخ ۲۶ دی ماه ۱۳۵۷ سفر طولانی محمدرضا پهلوی و همسرش به همراه خانواده آغاز شد. صبح روز ۲۶ دی ماه آنها فرودگاه مهرآباد را به مقصد قاهره در مصر ترک کردند. در آن جانور سادات از آنها استقبال کرد. اقامت آنها در مصر چندان ناپدید و مجبور شدند تا در ۲ بهمن به دعوت ملک حسن به مصر آتش بروند. اما رئیس سازمان امنیت فرانسه به آنها گفته بود که حضور شاه و ملکه باعث در دسترس شدن شاه و خانواده او و تهدید کرده‌اند. بنابراین این شاه و فرزند ۱۰ فروردین ۵۸ مهاجرت را به مقصد باهاما ترک کردند. آنها در جزیره پارادیس (بهشت) اقامت گزیدند. اما به گفته فرح پهلوی، چهره‌ها در آن جاترجه کردند. پس از حدود دو ماه شاه و ملکه در تاریخ ۲۰ خرداد ۵۸، باهاما را به مقصد مکزیک ترک کردند. در مکزیک نیکسون، رئیس جمهوری سابق آمریکا به دیدار شاه می‌رفت و دو دیدار دوستانه‌ای با او انجام می‌دهد. شرایط برای سفر در ماتی شاه و فرح به آمریکا فراهم می‌شود و آنها ۳۰ مهر ماه ۵۸ به نیویورک می‌روند و از فرودگاه مستقیم به بیمارستان می‌روند. شاه بستری شده و عمل جراحی انجام می‌دهد. پزشکان می‌گویند که او باید دست کم ۶ ماه تا یک سال و نیم بستری باشد. اما متوجه می‌شوند که شاه نیاز به عمل دیگری دارد. به دنبال تسخیر سفارت آمریکا در تهران، فشارهای برای تحویل شاه و فرح به ایران افزایش می‌یابد. قرار می‌شود که محمدرضا پهلوی و فرح به مکزیک بازگردند. اما مکزیک نمی‌پذیرد. در نهایت شاه و همسر تبعیدی‌اش در تاریخ ۱۱ آذر ۵۸ به تگزاس می‌روند تا در آن جاشاه، عمل جراحی انجام دهد. اما این اتفاق نمی‌افتد. آنها ناچار می‌شوند تا در ۲۴ آذر ماه برای عمل جراحی به پاناما بروند و عمل جراحی شاه در بیمارستان آمریکایی پاناما انجام شود. باز هم به خاطر اختلافات مقامات و پزشکان بیمارستان، این عمل جراحی کنسل می‌شود. تا این که انور سادات آنها را به قاهره دعوت می‌کند. شاه و ملکه در تاریخ ۳ فروردین ۵۹ پاناما را به مقصد قاهره در مصر ترک می‌کنند و به محضر رسیدن به قاهره، شاه به بیمارستان منتقل می‌شود. پس از عمل جراحی، اما در وضع سلامت شاه بهبودی حاصل نشد و در نهایت در ۵ مرداد ۵۹ در بیمارستان قاهره درگذشت.

شاه بنا به تجربه فرار پیشین خود در مرداد ۱۳۳۲ که خود را به پول یافته بود، در آخرین فرار خود توانست ثروت زیادی را از کشور خارج کند. این نخستین باری نبود که شاه فرار را برقرار تر جیح می‌داد، اما اگر در سال ۱۳۳۲ با کودتای سیاه، آمریکا همراه دست‌نشانده خود را به کرسی حکومت بازگرداند، در سال ۵۷ دیگر نه جامعه پذیرای سلطنت بود و نه شاه توان رویارویی با موج خروشان انقلابیونی را داشت که به رهبری امام خمینی (ره) خواستار برپایی نظام سیاسی نوینی بر مبنای احکام و قوانین اسلامی بودند. آوازی و مرگ تدریجی شاه از ۲۶ دی ماه ۱۳۵۷ رقم خورد. مقصد نهایی شاه در این سفر آمریکا بود، اما او توقیفی پنج‌روزه در مصر داشت که گرفتاری‌های بعدی را برایش پیش آورد.

پس از اقامت چندروزه در اسوان مصر، شاه دعوت‌نامه‌ای از ملک حسن دوم، پادشاه مراکش دریافت کرد. شاه به گمان این که این دعوت هم جزئی از توصیه‌های آمریکا برای آرام کردن اوضاع است، به این دعوت پاسخ مثبت داد. اما با ورود به مراکش شرایط تغییر کرد. ملک حسن که به ادعای بسیاری از تاریخ‌نویسان به طمع ثروت ۵۰ میلیاردی شاه او را به مراکش دعوت کرده بود با این پاسخ شاه رویه‌رو شد که تمام ثروت او به صد میلیون هم نمی‌رسد. ملک حسن از دعوت خود پشیمان شد و بعد از انقلاب در ایران محترمانه عذر او را خواست.

سرانجام دوستان آمریکایی اش را کافر و کیسی‌نجر توانستند جزایر باهاما واقع در غرب اقیانوس اطلس در فاصله‌ای نه چندان دور از سواحل فلوریدا را برای اقامت شاه پیدا کنند؛ کشوری دارای ۷۰۰ جزیره، مستقل اما عضو جامعه مشترک‌المنافع انگلستان.

پس از آن که موافقت مقامات باهاما، به واسطه پرداخت مبلغ قابل توجهی از حساب شاه نزد بانک را کافر، جلب شد، شاه با همراهانش و ۳۶۸ چمدان وسایل شخصی با هوای پیمایی شخصی ملک حسن به سوی باهاما به راه افتادند. چون وضع امنیتی در جزایر توریستی باهاما زیاد مناسب نبود بنا به توصیه را کافر، شاه، ارمانو یک کارشناس روابط عمومی جوان و چند گارد محافظ هم استخدام کرد. دولت باهاما که در ازای دریافت پول‌های کلان متعهد به محافظت از شاه شده بود، مأمورانی را در جلوی راه ورودی ویلاهای شاه مستقر کرده بود که با دریافت حق ورودیه نفری ۱۵ دلار اجازه

می‌دادند تورهای توریستی وارد محل شوند و در اطراف ویلاهای شاه پرسه بزنند و عکس بگیرند. سرانجام کار تحت فشار اطفایان مجبور شد روز ۲۱ اکتبر (۲۹ مهر ۱۳۵۸) اجازه مسافرت شاه و همسرش را به آمریکا با ویزای توریستی صادر کند. با اجازه اقامت کوتاه مدتی که برای درمان به شاه داده شده بود، شاه با یک هوای پیمایی کر ای‌ای شرکت گلف استریم به سمت نیویورک حرکت کرد.

در لحظات اولیه ورود شاه و بستری شدنش، رئیس بیمارستان به ملاقات او می‌آید و از شاه برای کمک به تجهیزات بخش سرطان شناسی بیمارستان و به عنوان شرکت در یک کار خیر، تقاضای یک میلیون دلار می‌کند. شاه نیز که با مرگ دست و پنجه نرم می‌کرد، چاره‌ای جز جواب مثبت به این درخواست نداشت. شاه در این بیمارستان به زیر تیغ جراحان رفت و جراحی شد، اما حتی جراحی او هم روندی طبیعی در پیش نگرفت. با وجود آن که همه آزمایش‌ها و عکس‌ها حاکی از وضع بد طحال او بود و با وجود اصرار دکتر کولمن، سرطان شناس و مامور رسیدگی به وضع شاه، بر خارج ساختن طحال او، جراحان کیسه صفرا را در آورده‌اند؛ این مسأله بعداً مشکل ساز شد، چنانچه مسائل مربوط به طحال موجب مرگ او شد.

اقدام دانشجویان در تسخیر لانه جاسوسی در چهارم نوامبر (۱۳ آبان ۱۳۵۸) این آرامش مقطعی را از شاه می‌گیرد و این بار دولت‌مردان آمریکایی و علی‌الخصوص کارتر به تکاپوی خارج کردن شاه از آمریکا می‌افتند تا به این وسیله برای آزادی گروگان‌های خود بتوانند گشایشی حاصل کنند.

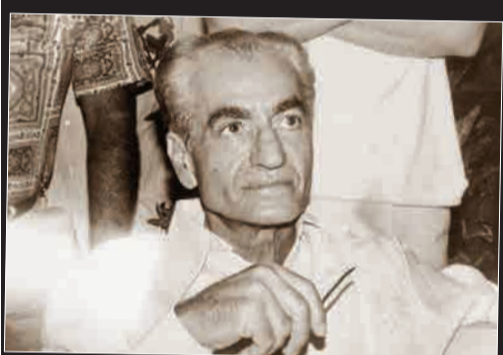
سرانجام تنها کشوری که تحت فشارهای آمریکا حاضر به پناه‌دادن به شاه می‌شود، پاناما است. شاه برخلاف میل باطنی خود، انتخابی جز پاناما را پیش رو نمی‌دید و دولت‌مردان آمریکایی هم با فرستادن نمایندگان شاه را مجاب به این سفر می‌کنند. شاه سرانجام صبح روز پانزدهم دسامبر (۲۳ آذر

حرف و حدیث‌ها درباره ثروت پهلوی

در مورد اموال و پول‌هایی که محمدرضا شاه با خرویش از ایران با خود برد، حرف و حدیث‌های زیادی وجود دارد. روزنامه‌فایننشال تایمز در گزارشی اعلام کرده بود که او ۳۵ میلیارد دلار دارایی از ایران خارج کرده است. دیوید فراس، خبرنگار انگلیسی در دی ماه ۵۸، زمانی که شاه در پاناما بود از او سوال کرد: «مطالبه ۵۶ میلیارد دلاری که آنها ادعا می‌کنند ۲۰ میلیارد دلار را برای مصارف شخصی برداشته‌اید و سپس وزیر خارجه این مقدار را به ۶ میلیارد دلار کاهش داد. شما چقدر ثروت دارید؟» شاه در پاسخ گفت: «من تعجب می‌کنم که آنها از این مقدار حرف می‌زنند.» او در نهایت در پاسخ به این سوال گفت: «من خیلی خیلی خیلی کمتر از میلیون‌ها دلار آمریکایی پول دارم.»

عکس خانوادگی در جزیره پارادیس / عکس: Gettyimages

محمدرضا شاه در پاناما در گفت‌وگو / عکس: می‌شیرکت می‌کند

مراسم تشییع جنازه محمدرضا شاه پهلوی در مصر / حضور انور سادات

احکامات پیش از ترگ تهران

(۱۳۵۸) با یک هوای پیمایی باری ۲۹ نیویورک می‌آید و از پاناما لک‌لند را به مقصد پاناما ترک کرد و در فرودگاه هوارا واقع در یکی از پایگاه‌های نظامی آمریکا فرود آمد. میزان شاه و صادرکننده ویزای او رهبر نظامی پاناما عمر توریخوس بود.

شاه و حشمت‌زاده در پی پناهگاهی می‌گشت و تنها گزیننه‌های پیش‌رو برای او آمریکا و مصر بود. دولت آمریکا حاضر بود در قبال استعفا از سلطنت و به عنوان یک شهروند عادی شاه را بپذیرد، اما با ندرتی که در طول چنددهه در سر شاه فرورفته بود، یک شبه خالی نمی‌شد. هر چند که ممانعت‌هایی از سوی آمریکا برای سفر شاه به مصر صورت گرفت، اما شاه آخرین مقصد خود را مشخص کرد.

فرح تقاضای اقامت در مصر را تلفیقی با جهان سادات، همسر انور سادات

در میان گذاشت. جهان سادات به گرمی از این تقاضا استقبال کرد. انور سادات هم چند دقیقه بعد در تماس با پاناما به شاه می‌گوید که هوای پیمایی شخصی‌اش را روانه پاناما سیتی خواهد کرد.

بالاخره شاه روز یکشنبه سوم فروردین ماه پاناما را به مقصد مصر ترک می‌کند. شاه وضع جسمی خوبی ندارد و با آن که چند پرتوی او انداخته‌اند از سرما آشکارا می‌لرزد. هوای پیمایی از یک توقف برای سسختگیری در جزایر آروز پر تغال به سوی مصر راه می‌افتد. شاه با استقبال انور سادات و همسرش وارد مصر می‌شود.

شاه بلافاصله با بالگرد از فرودگاه به بیمارستان نظامی مدادی در ساحل نیل منتقل می‌شود. چند روز بعد دکتر دیبکی به همراه تیم پزشکی وارد قاهره می‌شود. شاه روز ۲۸ مارس (۸ فروردین ۱۳۵۸) تحت عمل جراحی قرار می‌گیرد و طحال شاه برداشته می‌شود. شاه از ۲۸ تیرماه کم کم به اعماق فرو می‌رود و هر ساعت بی‌هوشی او عمیق‌تر می‌شود تا این که در ساعت ۹ صبح ۲۷ ژوئیه ۱۹۸۰ (۵ مرداد ۱۳۵۹) مرد.

در مراسم تشییع جنازه او تنها سادات، نیکسون رئیس‌جمهوری سابق آمریکا و کنستانتین پادشاه سابق مصر شرکت کردند. حتی ملک حسین دوست قدیمی شاه که بسیار به او مدیون بود هم زحمت شرکت در این مراسم را به خود نداد و از میان هیأت‌های دیپلماتیک خارجی مقیم مصر تعداد کمی در مراسم حضور یافتند. شاه بنا به وصیت خودش در مسجد الرفاعی در کنار قبر پدرش به خاک سپرده شد.

املاک خاندان پهلوی در خارج از ایران

علاوه بر آن چه از املاک بنیاد پهلوی گفته می‌شود و قصرها و باغ‌هایی که مستقیماً به نام محمدرضا پهلوی و خاندان او بود، شاه خارج از کشور نیز املاک بسیاری داشت که می‌توان به گران‌ترین خانه و پارک در حومه لندن، قصر و باغ‌های استیل مانس که ملکه الیزابت دوم در آن جاتولد شد، اشاره کرد. همچنین گران‌ترین باغ و ساختمان در ناپل (ایتالیا) متعلق به او بود. شاه در کاپری یک باغ بزرگ و ویلایی مجلل داشت. همچنین در ژنو قصر قدیمی معروف به کاخ گل سرخ را خریده بود و قصر مجللی هم در سنت‌موریس داشت که زمستان‌ها را در آن جاتی گذراند، به نحوی که سنت‌موریس سوییس در بین دیپلمات‌های خارجی به پایتخت زمستانی ایران معروف بود!

شاه در سال ۱۳۵۰ یک جزیره در اسپانیا به مبلغ ۷۰۰ میلیون دلار خریداری کرد و در مرکز جزیره یک ساختمان مدرن ساخت و اطراف آن را با دیوارهای مرتفع به سبک قرون وسطی محصور کرد و بقیه اراضی را هم به قطعات چند هزار متری تقسیم کرد و به سران نظامی و رجال سیاسی فروخت. طبق نوشته روزنامه «دیلی اکسپرس» چاپ لندن مورخ ۲۸ مارس ۱۹۷۸، شاه یک ملک بزرگ هم در منطقه کوه‌های راکی آمریکا به قیمت یک میلیون پوند انگلیس خریده بود. میزان ثروت و دارایی‌های شاه مخلوع در خارج از کشور به حدی بود که تنها اشرف پهلوی، خواهر او در نوروز سال ۵۳ در یک قمارخانه در شهر کن در یک شب ۱۵ میلیون فرانک باخت! روزنامه فایننشال تایمز در گزارشی به مناسبت قیام‌های موجود در

باهاما کشوری است انگلیسی‌زبان و شامل بیش از سه هزار جزیره بزرگ و کوچک در اقیانوس اطلس که در شرق فلوریدا آمریکا و در شمال کوبا قرار دارد. جمعیت باهاما ۳۵۰ هزار نفر و پایتخت آن ناسائو است. جزیره کوچکی به نام پارادیس یا جزیره بهشت وجود دارد که با دو پل به ناسائو متصل می‌شود. جایی که شاه مخلوع به آنجا پناه برد.